

Alla tycker om Maria

Av **Paulina Neuding och Mattias Svensson**

Chefredaktör och redaktör för *Neo*

Foto av Johanna Henriksson

Visst finns det liberala utgångspunkter i Maria Wetterstrands tankevärld. Men hennes engagemang har också andra rötter.

INGEN SKULLE KOMMA PÅ tanken att kalla Maria Wetterstrand för broiler. Tanken slår inte heller oss i researchen inför *Neos* intervju med det miljöpartistiska språkröret. Det är lite konstigt med tanke på att Wetterstrand bara har några månader på praktikplatser utanför politikens värld mellan sin biologexamen 1999 och tjänsten som sakkunnig i riksdagen 2000, och därefter en karriär som språkrör och riksdagsledamot. Sannolikt är det talande för fenomenet Maria Wetterstrand att hon inte, trots objektiva förutsättningar, förknippas med en elak term för politiker med blygsam yrkeserfarenhet.

Det är nämligen närmast omöjligt att inte tycka om Maria Wetterstrand. Hon är lågmält sympatisk. Hon svarar gärna med resonemang som är lagom långa för att signalera engagemang och pålästhet utan att bli långrandiga. Maria Wetterstrand har dessutom personifierat det breddade Mil-

jöparti som med öppenhet för invandring, friskolor och företagande, siktar på att vara ett tänkbart alternativ även för borgerliga väljare, särskilt de rörliga storstadsväljarna.

– Redan för ganska många år sedan sade jag att jag vill att Miljöpartiet ska vara ett alternativ för allt från frihetlig vänster till socialliberaler. Det har så småningom börjat uppmärksammas, säger Wetterstrand när vi träffar henne.

Så passar hon på att lyfta fram ”diskussionerna om integritet och FRA-lagen, som gjorde att människor började känna sig lite vilsna och inte visste vilket parti som företrädde dem i de här frågorna”. Wetterstrand vet var hennes konkurrensfördelar mot Alliansen ligger.

Och Miljöpartiet vet att exploatera sin främsta resurs. ”Självklart ska ni träffa Maria” mejlar Wetterstrands språkrörssekreterare Anders Wallner – själv en ung, snygg, urban och ideologiskt

genomtänkt *coming man* – och ordnar generös intervju till nästa vecka. Porträtt i *Dagens Nyheter* och *Dagens Industri*, samt att *Fokus* Torbjörn Nilsson sitter med under *Neos* intervju, visar att vi inte är ensamma om denna ynnest.

Visst fungerar det. ”Alltid påläst, alltid seriös, alltid trevlig, alltid engagerad”, lyder Niklas Ekdals översvallande omdöme i *Dagens Nyheter* (14/2, 2010). Samma månad utsågs Maria Wetterstrand till Årets miljömäktigaste 2010 med motiveringen att hon ”är trovärdig, kunnig, engagerad, rak och saklig. Hon är en lysande stjärna som tar Miljöpartiet till nya höjder genom att föra in nya idéer och tankeströmningar.”

FÅ BLIR SÅ VÄLVILLIGT tolkade som politiker i medvind. Det är varken deras eget fel eller enbart deras förtjänst. Men visst spelar personligheten och förväntningarna roll. Vår intervju inleds med

Wetterstrands fråga om vi vill ha hennes åsikter ”som Maria” eller partiets åsikter. Klart vi blir imponerade av att en ledare för ett riksdagsparti unnar sig denna distinktion mellan egna tankar och partiets linje, och bjuder oss den graden av intimitet. Självklart är vi mer intresserade av Maria Wetterstrands åsikter än av det vi kan läsa i ett partiprogram. Men vad hon personligen tycker är också lättare att anpassa efter våra förväntningar och betydligt flyktigare till sin karaktär.

”Få blir så välvilligt tolkade som politiker i medvind. Det är varken deras eget fel eller enbart deras förtjänst.”

Även svaren på frågorna leder gärna till personen Maria Wetterstrand, snarare än till bredare tankar. Wetterstrand säger sig inte ha någon politisk förebild alls, och bland inspiratörer nämns hennes farmor och föräldrarna. På frågan vilka politiska tänkare hon läser blir svaret, inga alls.

– Jag har över huvud taget inte läst någon gammal politisk filosofisk litteratur, för jag tycker inte att det är särskilt relevant för många av de frågeställningar som finns idag. Jag upplever ju att ett av de största problemen som ingen av de gamla ideologierna över huvud taget svarar på, det är ju frågan om hur vi ska klara resurshushållningen på planeten i ett långsiktigt perspektiv. Och där får jag ingen hjälp av dem. Alls.

Ett sådant svar är naturligtvis obekvämt i en intervju om ideologiska rötter, och därför sannolikt uppriktigt. Men det gör också att Maria Wetterstrand inte kan kopplas till de svårare frågeställningar som även gröna tänkare brottas med. Skulle hon exempelvis ha nämnt djupekologen Arne Naess, hade hans syn på nödvändigheten av radikal befolkningsbegränsning rest frågor om vad som skulle hända med barnbidrag, generös föräldraförsäkring eller att hjälpa barnlösa par med provrörsbefruktning. Även i Miljöpartiets pro-

gram står att ”[f]ör att få mer tid för barnen och varandra, en bättre hälsa och en god miljö för barn och barnbarn att ta över kan vi tvingas att acceptera en lägre materiell standard än i Sverige idag”. Men frågan vad Wetterstrand läser leder i stället för ideologiska resonemang och svåra avvägningar vidare till vad hon tycker om Stieg Larsson, vars deckare hon precis läst. Då är det betydligt lättare att hålla sig populär i bredare grupper.

VISST GÅR DET ändå att diskutera ideologi med Maria Wetterstrand. Hon ritar gladeligen in både sig och sina tänkta röda regeringskolleger på en skala där hon själv hamnar mitt i rutan för mindre stat och livsstilsliberalism (se sid 19). Mona Sahlin och Lars Ohly placeras långt upp mot den större staten och även som mer socialt konservativa. Det är en rättvisande bild, både av Maria Wetterstrands värderingar och politik. Hon är som person rätt så liberal, men kan samtidigt utan större bekymmer acceptera frihetsinskränkningar och en svällande stat. Det visar inte minst valet av koalitionsvänner.

Så hur liberal är hon? Vi diskuterar Miljöpartiet som ett pekpinneparti som bland annat vill ha restriktioner för tv-reklam, vilket Wetterstrand är tveksam till:

– Jag är väldigt tveksam till att politiker ska gå in med pekpinnar i tv alls, även om jag är väldigt starkt för ett förbud mot reklam riktad till barn.

Wetterstrand var också emot rökförbudet på krogen, en annan pekpinnefråga, även om hon idag tycker att resultatet blev rätt bra. Utgångspunkten i exempelvis invandringsfrågan är också frihetlig; ”Jag tycker i grunden att det skulle vara så att människor fick flytta kors och tvärs vart de vill.” Även miljöhänsyn kan få stryka på foten för att respektera personligt självbestämmande. Wetterstrand vill ha höga miljöskatter, men är däremot ingen vän av ransonering och personkontroll, exempelvis personliga koldioxidransoner, en tanke som vunnit gehör både på *DN Kultur* och i centerkretsar.

– Jag är faktiskt inte alls för de här idéerna om att man skulle ransonera, och jag argumenterar också emot idén om individuella utsläppsrätter. Många verkar tycka att det är ett intressant och

FAKTA MARIA WETTERSTRAND

ÅLDER: 37

FAMILJ: Maken Ville Niinistö, riksdagsledamot i Finland. Två barn, tre och sex år gamla.

KOMMER FRÅN: Eskilstuna

GÖR: Språkrör för Miljöpartiet sedan 2002. Kommer att avgå senast 2011 enligt Miljöpartiets stadgar.

TIDIGARE: Har en magisterexamen i biologi från Göteborgs universitet. Språkrör för Grön ungdom 1996–1999. Ledamot i Göteborgs kommunfullmäktige 1998–2000. Sakkunnig på Miljöpartiets riksdagskansli 2000. Riksdagsledamot sedan 2001.

på något sätt frihetligt alternativ, men jag är helt övertygad om att det skulle krävas så mycket statlig kontroll att jag inte riktigt kan leva med det.

Så långt Maria Wetterstrands egna utgångspunkter. Betyder det att Miljöpartiet kommer att motsätta sig förslaget, om det kommer upp?

– Nej, alltså jag argumenterar emot det i våra interna diskussioner och hittills har inte de förslagen nått särskilt långt i partiet. Men jag kan ju inte garantera vad som händer i partiet i framtiden.

”Jag störde mig när jag var liten på fördomar om människor som såg annorlunda ut.”

Som idé kan det fortsätta diskuteras, man kanske kan hitta lösningar, men jag har svårt med det där.

Att Maria Wetterstrand inte kan leva med en ökad statlig kontroll är alltså ingen garanti för att det inte blir Miljöpartiets politik. Det politiska intresset har andra källor, väsentligen ett stort miljöengagemang parat med en känsla för att låta folk vara som de är.

– För mig så var det ett behov av att få in de långsiktiga perspektiven. Jag gick med i Miljöpartiet när jag var 14-15 år för att jag tyckte att det är så otroligt ineffektivt sätt som vi lever på den här planeten, när vi agerar på ett sätt som förstör livsförutsättningarna för dem som ska leva här efter oss. De tankarna var grunden.

– Anledningen till att jag också blev kvar i politiken och i Miljöpartiet var också en självklarhet i människors rätt att få vara precis som de vill och är. Det är en viktig sak för mig. Jag störde mig när jag var liten på fördomar om människor som såg annorlunda ut, hade funktionshinder eller kom från något annat land. Den typen av brist på förståelse finns inte i Miljöpartiet, och det är jag jävligt glad för.

HUR TRIVS MARIA WETTERSTRAND då med sina nyblivna vänner Socialdemokraterna och Vänsterpartiet? Det är onekligen en etikettsfråga.

– Om du absolut vill kalla oss allians får du säga

rödgrön. Det är väldigt viktigt för oss. Vi är också väldigt noga med att vi inte ska kalla de andra för högeralliansen. För att då blir slutsatsen att vi är en vänsterallians, och vi vill inte bli indefinierade inom vänstern, så låt oss säga rödgrön. Eller grön-röd om ni tycker det är roligare.

Däremot tonar Wetterstrand ner dramatiken kring när Vänsterpartiet anslöt sig till de krav på den ekonomiska politiken som gemensamt togs fram av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

– Våra erfarenheter av samarbete med Vänsterpartiet är inte att de driver några stora politiska frågor särskilt hårt.

Men visst har samarbetet kostat på. Det märker vi när vi pressar Maria Wetterstrand om den bostadspolitiska uppgörelse som på tvärs med Miljöpartiets mål om konsumtionsminskning ökar subventioner till bostadsbyggande och större boende.

– Vi har inte varit för investeringsstöd, som vi ändå har gjort upp med våra samarbetspartier om att vi ska ha. Det har inte varit vår idé, men nu har vi ändå en ganska tydlig inriktning så att det kan bli fler hyreslägenheter av det.

Då är Wetterstrand mer öppen för det kristdemokratiska förslaget att underlätta rumsuthyrning och dela på befintlig bostadsyta.

– Jag tycker att det är väldigt bra just för att det

”Det var uppenbart när man hade särskilda bostadsbidrag för studenter att man anpassade boendenivån efter bostadsbidragen.”

inte ska vara bostäder som står tomma och människor som behåller dem bara för att de kanske kommer att behöva dem, eller har ett barn som kommer att behöva dem om tio år.

Marknadshyror som lösning på resursslöseriet och köandet till bostäder i storstäder tänker hon dock inte driva:

– Jag kan inte se att allt automatiskt skulle lösas genom att man avskaffade regleringen.

– Man kan även se att bostadsbidragen har vissa negativa effekter fast de är otroligt viktiga för många av de människor som får dem. Det var uppenbart när man hade särskilda bostadsbidrag för studenter, att man anpassade boendenivån efter bostadsbidragen. Men det är inte så lätt att bara säga ”nu marknadsanpassar vi, nu slopar vi bostadsbidragen”. Det får väldigt stora sociala effekter för många enskilda individer, som vi politiker inte riktigt kan ta på oss att orsaka. Det är ju det som blir dilemmat när man har ett sådant här system redan.

Politiken tycks, även om den inte riktigt fungerar, skapa en efterfrågan på mer politik, snarare än leda till systemkritik. Vi hamnar i liknande diskussioner på andra områden, exempelvis att Miljöpartiets förslag om friår inte vore nödvändigt om folk fick behålla mer av sin inkomst och ha råd att ta ledigt. Och när fri invandring ställs mot en generös välfärdsstat menar Maria Wetterstrand förvisso att farhågorna om social turism visat sig vara överdrivna, men ser ändå både välfärdssystemen och folkopinionen som hinder för fri invandring.

– Jag har ju uppenbarligen valt att inte idag öppna för helt fri invandring. Delvis på grund av att det inte finns någon politisk acceptans för det, men också för att det inte finns utrett vad det skulle kunna få för konsekvenser.

Med den typen av svar är det lätt att förstå hur välvilliga intervjuare kunnat beskriva Maria Wetterstrand som en pragmatisk politiker. Andra hade förvisso utifrån samma svar kunnat beskrivas som substanslösa och villiga att vara alla till lags.

MARIA WETTERSTRAND HAR dock den där förmågan att låta klok och övertygande. Vi diskuterar apropå klassresemat i *Neo* nr 1 – 2010 om det är

Det är närmast omöjligt att inte tycka om Maria Wetterstrand.

rättvist att det är så svårt i Sverige att arbeta ihop en förmögenhet. Det är talande att medan Wetterstrand klokt noterar begreppsförvirringen kring ordet rättvisa – ”Varje gång man använder det borde det följas av en förklaring vad man menar, det får ingen relevans som begrepp annars” – så får vi inte hennes definition. Vi får bara negationen att ”för mig så handlar inte rättvisa enbart om ekonomi”.

På samma sätt leder frågan om varför Miljöpartiet vill begränsa tillväxten till en längre förklaring som bland annat slår fast:

– Det finns inget land hittills som har kunnat visa att man kan ha tillväxt utan att man samtidigt

ökar resursanvändningen och det är vad vi menar med tillväxt i konventionell mening. Alltså, så som den hittills har sett ut. Det är inte möjligt i längden att fortsätta med det, det är ju bara ett konstaterande. Det finns inte en ekonom i världen som säger emot mig på det.

Eftersom tillväxt handlar om att använda resurser bättre, inte minst att göra resurser av de material som finns, och i allt större utsträckning består av tjänster, är det svårt att hålla med om det resonemanget. Och en liberal ekonom som Paul Dragos Aligica vid George Mason University konstaterar på basis av Julian Simons statistiska forskning att ”uppfattningen att naturen sätter en otvetydig gräns för tillväxten är en förenklad och missriktad utgångspunkt för offentlig debatt och politiska beslut.” (*The Electronic Journal of Sustainable Development* (2009) 1(3)) Att Maria Wetterstrand låter övertygande betyder inte att hon alltid har rätt.

BJUDS VI NÅGRA överraskningar då? Ja, en positiv överraskning är svängningen i fråga om arbetstid. Miljöpartiet driver inte längre frågan om 35-timmarsvecka för alla. ”Det finns inget intresse

för det”, konstaterar Wetterstrand efter samtal med fackföreningarna. Om två personer har lika mycket pengar och den ena har fått dem och den andra har jobbat ihop dem, frågar vi, vem tror du är lyckligast?

– Jag tror att den som har jobbat ihop pengarna är lyckligast. Det beror ju lite på var man har fått dem ifrån, men ja, det tror jag.

Lite förvånande givet Miljöpartiets fokus på friår, minskad tillväxt och kortare arbetstid. Wetterstrand motiverar för övrigt friåret med att de som utnyttjade reformen har orkat med sitt jobb mycket bättre sedan, och att det alltså kan vara en åtgärd som förlänger arbetslivet.

Det svagaste svaret vi får gäller fisket. Här har Miljöpartiet en hög profil, bland annat sedan miljöjournalisten Isabella Lövin, författare till boken *Tyst hav*, valts in i Europaparlamentet. Samtidigt finns en lösning på utfiskningen, nämligen individuella fiskekvoter som kan köpas och säljas. På Nya Zeeland har sju av tio fiskebestånd ökat, bara ett minskat. Island har mer än tiodubblat sitt bestånd som är tillbaka på 1950-talets nivå. Fiskarna får med detta system en andel av hela beståndet, och därmed ett ekonomiskt intresse av att bestån-

”Att Maria Wetterstrand låter övertygande betyder inte att hon alltid har rätt.”

det ökar på sikt. Miljöjournalisten Charles Clover rekommenderar individuella kvoter, ihop med minskade subventioner, i den nu filmatiserade boken *The end of the line* (Ebury Press, 2004). Här om någonstans torde gröna och liberaler kunna enas. Så vad tycker Maria Wetterstrand?

– Vi har inte, såvitt jag vet, tagit ställning för eller emot de här individuellt överförbara fiskekvoterna, men det måste jag å andra sidan kolla upp, för jag tycker att den idén är ganska intressant.

Frågan är lite av en fälla. Sommaren 2009 föreslog regeringen att individuella fiskekvoter ska införas för vissa bestånd i Sverige. De rödgröna var emot i en gemensam motion (2008/09: MJ20) där

de varnar för ägarkoncentration och att kvoterna kan hamna i utländsk ägo. Den kanske lustigaste aspekten är kravet att om kvoterna visar sig fungera efter fem år, så ska de avskaffas.

Det blir en lite förvirrad diskussion. Wetterstrand säger sig ha svårt att köpa varningen för utländska köpare av fiskekvoter i den rödgröna motionen, men menar att man inte kan dela ut

”Ett lika genomgående drag är hur lätt hon kan leva med andra politiska utfall.”

en äganderätt till en andel av fisket: ”De äger ju inte fisken i haven. Den principiella frågan måste man lösa.” Wetterstrand verkar dock vara med på att för ett Miljöparti måste det vara viktigare att fiskebestånden ökar än att åtgärda att fiskarna med kvoter tjänar bra med pengar. Miljöpartiets position förtydligas så småningom till att de är ”tveksamma men inte avvisande” till den empiriskt mest lovande lösningen på utfiskningen av haven, en lösning som Alliansregeringen nu infört i svenska vatten.

MARIA WETTERSTRAND HAR mycket som talar för henne och hon har definitivt liberala drag i sitt sätt att resonera kring politiska frågor. Men det är inte där engagemanget startar, och ett lika genomgående drag är hur lätt hon kan leva med andra politiska utfall. Hon ingår trots talet om sänkt skatt på arbete i en koalition där frågan är *hur* skatterna totalt sett ska höjas. Det blir kanske inget framgångsrikt röstfiske bland liberaler i höst. ☞

LÄS MER

Svend Dahls artikel Från ekoflummare till latteliberaler? i *Neo* nr 5 – 2009 finns att läsa på www.magasinetneo.se

KORTA FRÅGOR TILL MARIA WETTERSTRAND

Vad läser du nu?

– Barnklassiker. Bara massor med barnböcker varje kväll. Det är det jag läser allra mest i alla fall. Sedan läste jag alldeles nyss Stieg Larsons *Män som hatar kvinnor*, som jag hade råkat missa. Jag tyckte den var väldigt bra faktiskt.

Vad läser du för tidskrifter?

– Jag läser *Fokus*. Jag är inte någon stor tidskriftsläsare, men jag har faktiskt läst *Fokus* en del sista tiden. Och sen har vi *Economist* hemma också, men det är mest min man som läser den får jag nog erkänna. Det händer att jag läser en eller annan artikel. Och sen läser jag min svärmors finska hushållsmagasin. Jag övar mig på finska. Det funkar, recepten förstår jag jättebra. Artiklarna kan jag läsa någorlunda.

Har du någon politisk förebild?

– Nej, det har jag inte.

Någon personlig förebild?

– Min farmor. Hon var väldigt självständig och engagerad. Hon var ingen hemmafru som bara stod och lagade mat åt familjen, hon var föreningsaktiv i Röda korset bland annat. Min farfar kunde laga mat, vilket ju var väldigt ovanligt för den generationen. Han hade helt enkelt varit tvungen att lära sig det för att hon inte var hemma jämt och tog hand om honom.

Hur kopplar du av?

– Jag spelar dataspel. *Civilization IV* mest. Det kan hända att jag också löser sudoku, om de är tillräckligt svåra, annars blir det tråkigt. Eller så lägger jag mig möjligen i badkaret.

Är du troende?

– Det kan man nog inte så här direkt påstå. Men jag kanske skulle önska att jag var det. Men jag lyckas inte riktigt övertyga mig själv. Jag är med i kyrkan i alla fall.

Vart reser du helst?

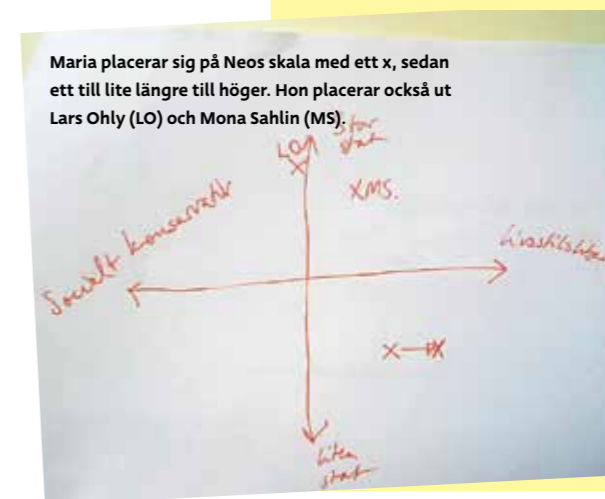
– Mest till Finland, men helst till Italien.

Var i Italien?

– Florens mest. Min mamma och syster och jag åkte dit när mamma fyllde femtio. Jag fick tipset att äta glass där och de hade verkligen den absolut godaste glass man kan tänka sig. Så när jag och min man träffades så var liksom vår första deal att vi skulle åka till Italien och dricka iste och äta glass.

Blev det så?

– Mm.

Maria placerar sig på Neos skala med ett x, sedan ett till lite längre till höger. Hon placerar också ut Lars Ohly (LO) och Mona Sahlin (MS).